Сборник съдебна практика

РЕШЕНИЕ НА СЪДА (осми състав)

19 септември 2024 година*

„Преюдициално запитване — Съдебно сътрудничество по гражданскоправни въпроси — Производство по несъстоятелност — Регламент (ЕС) 2015/848 — Член 3 — Международна компетентност — Център на основните интереси на физическо лице, което извършва дейност като самостоятелно заето лице — Понятие за основно място на стопанска дейност — Понятие за предприятие — Председател на надзорния съвет на акционерно дружество“

По дело C-501/23

с предмет преюдициално запитване, отправено на основание член 267 ДФЕС от Bundesgerichtshof (Федерален върховен съд, Германия) с акт от 29 юни 2023 г., постъпил в Съда на 7 август 2023 г., в рамките на производство по дело

DL

срещу

Land Berlin,

СЪДЪТ (осми състав),

състоящ се от: N. Piçarra, председател на състава, K. Jürimäe (докладчик), председател трети състав, изпълняващ функцията на съдия от осми състав, и N. Jääskinen, съдия,

генерален адвокат: L. Medina,

секретар: A. Calot Escobar,

предвид изложеното в писмената фаза на производството,

като има предвид становищата, представени:

– за DL, от T. Winter, Rechtsanwalt,

– за Европейската комисия, от C. Vollrath и W. Wils, в качеството на представители,

предвид решението, взето след изслушване на генералния адвокат, делото да бъде разгледано без представяне на заключение,

* Език на производството: немски.

постанови настоящото

Решение

1 Преюдициалното запитване се отнася до тълкуването на член 3, параграф 1 във връзка с член 2, точка 10 от Регламент (ЕС) 2015/848 на Европейския парламент и на Съвета от 20 май 2015 година относно производството по несъстоятелност (ОВ L 141, 2015 г., стр. 19).

2 Запитването е отправено в рамките на спор между DL и Land Berlin (Федерална провинция Берлин, Германия) по повод на образувано от последната производство по несъстоятелност спрямо DL.

Правна уредба

3 Съгласно съображения 23, 24, 28, 37 и 38 от Регламент 2015/848:

„(23) Настоящият регламент дава възможност да се образува главно производство по несъстоятелност в държавата членка, в която се намира центърът на основните интереси на длъжника. Това производство има универсален обхват и цели включването на цялото имущество на длъжника. С цел защита на различните интереси, настоящият регламент дава възможност паралелно с главното производство по несъстоятелност да се образуват и вторични производства по несъстоятелност. Вторично производство по несъстоятелност може да се образува в държавата членка, в която длъжникът притежава предприятие. Действието на вторичното производство по несъстоятелност е ограничено до имуществото, което се намира в тази държава. Задължителните правила за координация с главното производство по несъстоятелност удовлетворяват изискването за единност на производството в [Европейския съюз].

(24) Когато главното производство по несъстоятелност, засягащо юридическо лице или дружество, е образувано в държава членка, различна от държавата членка, където е седалището на това лице или дружество, следва да е възможно да се образува вторично производство по несъстоятелност в държавата членка, където се намира седалището, при условие че длъжникът извършва икономическа дейност с човешки ресурси и имуществени активи в тази държава, в съответствие със съдебната практика на Съда на Европейския съюз.

[…]

(28) Когато се определя дали центърът на основните интереси на длъжника може да се удостовери от трети лица, следва да се отдели специално внимание на кредиторите и тяхното становище относно мястото на управление на интересите на длъжника. Това може да изисква, в случай на промяна в центъра на основните интереси, кредиторите да бъдат своевременно информирани за новото място, от което длъжникът провежда дейностите си, например като се обърне внимание на промяната в адреса в търговска кореспонденция или новото място се оповести публично чрез други подходящи средства.

[…]

(37) Преди образуването на главното производство по несъстоятелност правото да се поиска образуването на производство по несъстоятелност в държавата членка, в която длъжникът притежава предприятие, следва да бъде ограничено до местните кредитори и публичните органи или до случаите, в които не може да се образува главно производство по несъстоятелност по правото на държавата членка, в която се намира центърът на основните интереси на длъжника. Причината за това ограничение е да се сведат само до абсолютно необходимото случаите, в които се искат частични производства преди главното производство по несъстоятелност.

(38) След откриването на главното производство по несъстоятелност настоящият регламент не ограничава правото да се иска откриване на производство по несъстоятелност в държава членка, в която длъжникът притежава предприятие. Синдикът по главното производство по несъстоятелност или всяко друго лице, разполагащо с правомощия по националното право на тази държава членка, може да поиска образуването на вторично производство по несъстоятелност“.

4 Съгласно определението в член 2, точка 10 от този регламент „предприятие“ означава „всяко място на дейност, в което длъжник извършва или е извършвал в периода от три месеца преди искането за образуване на главното производство по несъстоятелност трайна стопанска дейност, с човешки ресурси и имуществени активи“.

5 Озаглавеният „Международна компетентност“ член 3 от посочения регламент гласи:

„(1) Компетентни да образуват производството по несъстоятелност са съдилищата на държавата членка, на чиято територия е разположен центърът на основните интереси на длъжника („главно производство по несъстоятелност“). Центърът на основните интереси е мястото, където длъжникът на постоянна основа управлява интересите си и което може да се удостовери от трети лица.

За дружествата и юридическите лица, седалището се презюмира за център на основните интереси до доказване на противното. Тази презумпция се прилага само ако мястото на седалището не е преместено в друга държава членка в рамките на период от три месеца преди подаването на искането за образуване на производство по несъстоятелност.

За физическите лица, упражняващи [свободна професия или дейност като самостоятелно заети лица], основното място на стопанска дейност на лицето се презюмира за център на основните интереси до доказване на противното. Тази презумпция се прилага само ако основното място на стопанска дейност на лицето не е преместено в друга държава членка в рамките на период от три месеца преди подаването на искането за образуване на производство по несъстоятелност.

За всяко друго физическо лице мястото на обичайно пребиваване на лицето се презюмира за център на основните интереси до доказване на противното. Тази презумпция се прилага само ако мястото на обичайно пребиваване не е преместено в друга държава членка в рамките на период от шест месеца преди подаването на искането за образуване на производство по несъстоятелност.

2. Когато центърът на основните интереси на длъжника е разположен на територията на дадена държава членка, съдилищата на друга държава членка са компетентни да образуват производство по несъстоятелност само ако длъжникът притежава предприятие на

територията на тази друга държава членка. Действието на това производство се свежда до имуществото на длъжника, което се намира на територията на последната държава членка.

3. Когато производството по несъстоятелност е образувано в съответствие с параграф 1, всяко производство, образувано впоследствие в съответствие с параграф 2, е вторично производство по несъстоятелност.

[…]“.

Спорът в главното производство и преюдициалните въпроси

6 На 18 август 2020 г. Land Berlin сезира Amtsgericht Charlottenburg (Районен съд Шарлотенбург, Германия) с искане за образуване на производство по несъстоятелност по отношение на DL (наричан по-нататък „длъжникът“). Към момента на подаване на искането длъжникът има местоживеене в Берлин (Германия), в Монако, в Лос Анджелис (Съединените щати) и на остров Сен Бартелмѝ (френските Антили). Той е председател на надзорния съвет на Landbell AG, акционерно дружество по германското право със седалище в Майнц (Германия). Имуществото му се състои от парични средства по банкови сметки в Монако, както и от дялови участия в дружества по правото на Монако, които притежават активи, сметка за ценни книжа и дялови участия в дружества в Германия.

7 С определение от 27 юли 2021 г. Amtsgericht Charlottenburg (Районен съд Шарлотенбург) отхвърля искането като недопустимо поради липса на териториална компетентност.

8 На 29 юни 2022 г. Landgericht Berlin (Областен съд Берлин, Германия), който е сезиран с „незабавна жалба“ („sofortige Beschwerde“) от Finanzamt Wilmersdorf (Данъчна служба Вилмерсдорф, Германия) в качеството ѝ на кредитор, отменя това определение и връща делото на първоначално сезирания Amtsgericht Charlottenburg (Районен съд Шарлотенбург). Landgericht Berlin (Областен съд Берлин) всъщност приема, че центърът на основните интереси на длъжника се намира на мястото, където той извършва своята дейност като самостоятелно заето лице в качеството си на председател на надзорния съвет.

9 По-специално в определението си от 29 юни 2022 г. Landgericht Berlin (Областен съд Берлин) приема, че поради функцията си на председател на надзорния съвет на акционерно дружество по германското право длъжникът упражнява „[дейност като самостоятелно заето лице]“ по смисъла на член 3, параграф 1, трета алинея, първо изречение от Регламент 2015/848. Посоченият съд обаче не прилага установената в тази разпоредба презумпция, че до доказване на противното центърът на основните интереси на длъжника се намира в неговото „основно място на стопанска дейност“. Най-напред той се позовава на понятието „предприятие“, дефинирано в член 2, точка 10 от същия регламент, и отбелязва, че в рамките на своята дейност като самостоятелно заето лице длъжникът не използва човешки ресурси или имуществени активи нито в Германия, нито на друго място. По-нататък, прилагайки определението в член 3, параграф 1, първа алинея, второ изречение от Регламент 2015/848, съгласно което центърът на основните интереси на длъжника е „мястото, където длъжникът на постоянна основа управлява интересите си и което може да се удостовери от трети лица“, той приема, че германските съдилища имат международна компетентност да образуват производството по несъстоятелност.

10 Длъжникът поставя под въпрос международната компетентност на германските съдилища и подава жалба (Rechtsbeschwerde) до запитващата юрисдикция Bundesgerichtshof (Федерален върховен съд, Германия). Иска да се отмени решението на Landgericht Berlin (Областен съд Берлин) и да се отхвърли незабавната жалба на кредитора.

11 Запитващата юрисдикция счита, че международната компетентност на германските съдилища трябва да се прецени с оглед на член 3, параграф 1 от Регламент 2015/848.

12 В това отношение тя отбелязва, първо, че съгласно член 3, параграф 1, първа алинея от този регламент компетентни да образуват производството по несъстоятелност са съдилищата на държавата членка, на чиято територия е разположен центърът на основните интереси на длъжника. Съгласно посочената разпоредба „центърът на основните интереси е мястото, където длъжникът на постоянна основа управлява интересите си и което може да се удостовери от трети лица“. В особения случай, когато длъжникът е физическо лице, което упражнява свободна професия или дейност като самостоятелно заето лице, член 3, параграф 1, трета алинея от този регламент предвижда оборима презумпция, съгласно която центърът на основните интереси на това лице е неговото „основно място на стопанска дейност“. За всяко друго физическо лице съгласно член 3, параграф 1, четвърта алинея, първо изречение от същия регламент обичайното пребиваване на заинтересованото лице се презумира за център на основните интереси до доказване на противното.

13 Подобно на Landgericht Berlin (Областен съд Берлин), запитващата юрисдикция счита, че към момента на подаване на искането за образуване на производство по несъстоятелност длъжникът е упражнявал „[свободна професия или дейност като самостоятелно заето лице]“ по смисъла на член 3, параграф 1, трета алинея, първо изречение от Регламент 2015/848.

14 Според запитващата юрисдикция тези понятия трябва да се тълкуват самостоятелно в правото на Съюза. Дейността като самостоятелно заето лице се характеризира с това, че от една страна, съответното лице извършва дейностите от свое име, за своя сметка и на своя отговорност и от друга страна, че носи стопанския риск, свързан с извършването им. Това лице действало за своя сметка и на своя отговорност, организирало свободно начините на изпълнение на работата си и получавало възнагражденията, съставляващи доходите му.

15 В делото по главното производство тези условия били изпълнени за длъжника, тъй като той бил председател на надзорния съвет на акционерно дружество по германското право и по силата на това право надзорният съвет не получавал указания от управителния орган на акционерното дружество. Освен това съгласно констатациите на Landgericht Berlin (Областен съд Берлин) длъжникът може да е носил риск, свързан със заплащането.

16 Второ, съгласно член 3, параграф 1, трета алинея, първо изречение от Регламент 2015/848 се презумира, че основното място на стопанска дейност на физическо лице, упражняващо свободна професия или дейност като самостоятелно заето лице, е центърът на основните му интереси. „Предприятие“ по смисъла на член 2, точка 10 от този регламент се отнасяло за всяко място на дейност, в което длъжник извършва трайна стопанска дейност с човешки ресурси и имуществени активи.

17 Предвид констатацията на Landgericht Berlin (Областен съд Берлин), че не следва да се прилага презумпцията, съдържаща се в член 3, параграф 1, трета алинея, първо изречение от Регламент 2015/848, тъй като в рамките на дейността си като самостоятелно заето лице длъжникът не е използвал човешки ресурси или имуществени активи, запитващата юрисдикция иска да се установи дали това изискване е релевантно за определянето на основното място на стопанска дейност на лице, упражняващо дейност като самостоятелно заето лице.

18 Според запитващата юрисдикция, ако е необходимо да е изпълнено това изискване, би следвало да се приеме, че длъжникът няма „предприятие“ по смисъла на член 2, точка 10 от Регламент 2015/848. В такъв случай възниква въпросът дали съгласно член 3, параграф 1, трета алинея, първо изречение от този регламент може да се презумира, че мястото, където се упражнява дейността на самостоятелно заето лице, е център на основните интереси на длъжника до доказване на противното.

19 Ако отговорът на втория въпрос трябва да е утвърдителен, съгласно член 3, параграф 1, трета алинея, първо изречение от Регламент 2015/848 се презумирало оборимо и че центърът на основните интереси на длъжника се намира на германска територия.

20 При отрицателен отговор на предходните два въпроса обаче се поставял въпросът дали се прилага презумпцията, съдържаща се в член 3, параграф 1, четвърта алинея, първо изречение от този регламент, и дали физическо лице, което няма „предприятие“ по смисъла на член 3, параграф 1, трета алинея, първо изречение от същия регламент за своята свободна професия или дейност като самостоятелно заето лице, попада в обхвата на понятието „всяко друго физическо лице“, съдържащо се в първата разпоредба.

21 В това отношение запитващата юрисдикция уточнява, че Landgericht Berlin (Областен съд Берлин) не е взел предвид презумпцията по член 3, параграф 1, четвърта алинея, първо изречение от Регламент 2015/848 и е приложил член 3, параграф 1, първа алинея, второ изречение от този регламент. Ако презумпцията по член 3, параграф 1, четвърта алинея, първо изречение от посочения била приложима, трябвало най-напред да се определи мястото на обичайно пребиваване на длъжника към момента на подаване на искането за образуване на производство по несъстоятелност. След това следвало да се прецени дали фактическите обстоятелства, които все още трябвало да се установят, позволяват да се направи извод, че тази презумпция е оборена. Такова тълкуване налагало да се отмени определението на Landgericht Berlin (Областен съд Берлин).

22 При тези условия Bundesarbeitsgericht (Федерален върховен съд) решава да спре производството и да постави на Съда следните преюдициални въпроси:

„1) Трябва ли член 3, параграф 1, трета алинея, първо изречение във връзка с член 2, точка 10 от Регламент [2015/848] да се тълкува в смисъл, че мястото на дейност на физическо лице, упражняващо свободна професия или дейност като самостоятелно заето лице, представлява предприятие, дори ако за извършваната дейност не е необходимо да се използват човешки ресурси и имуществени активи?

(2) При отрицателен отговор на първия въпрос, трябва ли член 3, параграф 1, трета алинея, първо изречение от Регламент [2015/848] да се тълкува в смисъл, че когато физическо лице, упражняващо свободна професия или дейност като самостоятелно заето лице, няма предприятие по смисъла на член 2, точка 10 от [този] регламент, се презумира до доказване на противното, че центърът на основните му интереси е мястото, където се упражнява свободната професия или дейността като самостоятелно заето лице?

3) При отрицателен отговор на втория въпрос: трябва ли член 3, параграф 1 от Регламент [2015/848] да се тълкува в смисъл, че за физическо лице, упражняващо свободна професия или дейност като самостоятелно заето лице, което няма предприятие по смисъла на член 2, точка 10 от този регламент, съгласно член 3, параграф 1, четвърта алинея, първо изречение от посочения Регламент до доказване на противното се презумира, че центърът на основните му интереси е мястото на обичайното му пребиваване?“.

По преюдициалните въпроси

Предварителни бележки

23 В писменото си становище длъжникът оспорва преценката на запитващата юрисдикция, че към момента на подаване на искането за образуване на производство по несъстоятелност е упражнявал „[свободна професия или дейност като самостоятелно заето лице]“ по смисъла на член 3, параграф 1, трета алинея, първо изречение от Регламент 2015/848. Според длъжника извършваната от него дейност като председател на надзорния съвет, която впрочем била само второстепенна, не попада в обхвата на това понятие, като се имат предвид условията за упражняване на тази дейност.

24 Съгласно постоянната съдебна практика въпросите, които са свързани с тълкуването на правото на Съюза и са поставени от националния съд в нормативния и фактическия контекст, който той определя съгласно своите правомощия и проверката на чиято точност не е задача на Съда, се ползват с презумпция за релевантност. Съдът може да откаже да се произнесе по отправеното от национална юрисдикция запитване само ако е очевидно, че исканото тълкуване на правото на Съюза няма никаква връзка с действителността или с предмета на спора в главното производство, когато проблемът е от хипотетично естество или още когато Съдът не разполага с необходимите данни от фактическа и правна страна, за да бъде полезен с отговора на поставените му въпроси (решение от 22 септември 2016 г., Breitsamer und Ulrich, C-113/15, EU:C:2016:718, т. 33 и цитираната съдебна практика).

25 Посочената презумпция за релевантност не би могла да бъде оборена просто с обстоятелството, че една от страните по главното производство оспорва някои факти, точността на които Съдът не следва да проверява и от които зависи определянето на предмета на посочения спор (решение от 22 септември 2016 г., Breitsamer und Ulrich, C-113/15, EU:C:2016:718, т. 34 и цитираната съдебна практика).

26 В случая, както бе посочено в точка 13 от настоящото решение, запитващата юрисдикция изрично посочва, че не поставя под въпрос констатирания от Landgericht Berlin (Областен съд Берлин) факт, че при подаването на искането за образуване на производство по несъстоятелност длъжникът е упражнявал „[свободна професия или дейност като самостоятелно заето лице]“ по смисъла на член 3, параграф 1, трета алинея от Регламент

2015/848. От мотивите на акта за преюдициално запитване е видно, че с преюдициалните си въпроси запитващата юрисдикция по същество иска да се установи дали презумпцията, съдържаща се в тази разпоредба, може да се приложи спрямо длъжника, при положение че за дейността му, квалифицирана по този начин като „[свободна професия или дейност като самостоятелно заето лице]“, не са необходими никакви човешки ресурси или имуществени активи, нито на германска територия, нито на друго място.

27 При тези условия на поставените въпроси следва да се отговори въз основа на обстоятелството, на което се опира запитващата юрисдикция, че при подаването на искането за образуване на производство по несъстоятелност длъжникът е упражнявал „[свободна професия или дейност като самостоятелно заето лице]“ по смисъла на член 3, параграф 1, трета алинея от Регламент 2015/848. Това обстоятелство е част от фактическата обстановка по делото в главното производство, която Съдът не следва да проверява.

По първия въпрос

28 С първия си въпрос запитващата юрисдикция по същество иска да се установи дали член 3, параграф 1, трета алинея от Регламент 2015/848 трябва да се тълкува в смисъл, че понятието „основно място на стопанска дейност“ на физическо лице, упражняващо свободна професия или дейност като самостоятелно заето лице по смисъла на тази разпоредба, съответства на понятието „предприятие“, дефинирано в член 2, точка 10 от този регламент.

29 Съгласно член 3, параграф 1, първа алинея от Регламент 2015/848 съдилищата на държавата членка, на чиято територия е разположен центърът на основните интереси на длъжника, са компетентни да образуват производството по несъстоятелност, което в този регламент е обозначено като „главно производство по несъстоятелност“. Центърът на основните интереси е мястото, където длъжникът обичайно управлява интересите си и което може да се удостовери от трети лица.

30 Член 3, параграф 1, трета алинея от този регламент предвижда, че за физическите лица, упражняващи свободна професия или дейност като самостоятелно заети лица, за център на основните интереси до доказване на противното се презумира основното място на стопанска дейност на лицето.

31 В случая запитващата юрисдикция тълкува понятието „основно място на стопанска дейност“ по смисъла на член 3, параграф 1, трета алинея от Регламент 2015/848 във връзка с понятието „предприятие“, дефинирано в член 2, точка 10 от този регламент. Тя иска да се установи дали с оглед на посоченото определение това място представлява и „предприятие“ при липсата на човешки ресурси и имуществени активи.

32 В това отношение следва да се констатира, че в текста на немски език на Регламент 2015/848 съществува езиково сходство между термините „предприятие“ (Niederlassung) и „основно място на дейност“ (Hauptniederlassung).

33 Както обаче посочва Европейската комисия в своето становище, това сходство не е налице в текстовете на Регламента на други езици, в които се използват семантично различни понятия, какъвто по-специално е случаят с текстовете на английски (establishment и principal place of business), на испански (establecimiento и centro principal de actividad), на

френски (établissement и lieu d'activité principal), на италиански (dipendenza и sede principale di attività), на полски (oddział et główne miejsce wykonywania tej działalności) и на шведски език (driftställe и huvudsakligt verksamhetsställe).

34 Следователно съгласно постоянната съдебна практика необходимостта от еднакво тълкуване на разпоредба на правото на Съюза налага при различия между текстовете на различните езици на въпросната разпоредба тя да се тълкува с оглед на контекста и целта на правната уредба, от която е част (решение от 9 септември 2020 г., TMD Friction и TMD Friction EsCo, C-674/18 и C-675/18, EU:C:2020:682, т. 89 и цитираната съдебна практика).

35 Що се отнася, на първо място, до контекста на правната уредба, следва да се отбележи, че понятието „предприятие“ по смисъла на член 2, точка 10 от Регламент 2015/848 се съдържа в член 3, параграф 2 от този регламент, който установява критерия за международна компетентност за образуване на производство по несъстоятелност в държава членка, различна от тази, в която се намира центърът на основните интереси на длъжника по смисъла на член 3, параграф 1 от посочения регламент.

36 Съгласно член 3, параграф 2 от същия регламент, когато центърът на основните интереси на длъжника е разположен на територията на дадена държава членка, съдилищата на друга държава членка са компетентни да образуват производство по несъстоятелност само ако длъжникът притежава предприятие на територията на тази друга държава членка.

37 Освен това от член 3, параграф 3 от Регламент 2015/848 следва, че когато е образувано производство по несъстоятелност съгласно параграф 1 от този член, всяко производство, образувано впоследствие съгласно параграф 2 от същия член, е вторично производство по несъстоятелност.

38 Следователно законодателят на Съюза е избрал да направи ясно разграничение между, от една страна, главното производство по несъстоятелност по член 3, параграф 1 от Регламент 2015/848 и от друга страна, вторичното производство по несъстоятелност по член 3, параграф 2 от този регламент. Както обаче следва от съображения 23, 24, 37 и 38 от посочения регламент, наличието в дадена държава членка на „предприятие“ съобразно определението в член 2, точка 10 от същия регламент е решаващият критерий само за образуването на вторично производство по несъстоятелност в тази държава членка. Следователно това понятие не може да бъде релевантно в контекста на член 3, параграф 1 от този регламент.

39 На второ място, подобно тълкуване е в съответствие с целта на Регламент 2015/848 да се гарантира правната сигурност и предвидимостта при определянето на компетентния съд чрез използване на обективни критерии (вж. в този смисъл решение от 16 юли 2020 г., Novo Banco, C-253/19, EU:C:2020:585, т. 20).

40 Тази цел обаче би била застрашена в случай на съответствие между понятието „основно място на стопанска дейност“ по смисъла на член 3, параграф 1, трета алинея от Регламент 2015/848 и понятието „предприятие“, посочено в член 2, точка 10 от този регламент, което би създало объркване между релевантните критерии за образуването на главно производство по несъстоятелност, от една страна, и на вторично, от друга страна.

41 С оглед на всички изложени съображения на първия въпрос следва да се отговори, че член 3, параграф 1, трета алинея от Регламент 2015/848 трябва да се тълкува в смисъл, че понятието „основно място на стопанска дейност“ на физическо лице, упражняващо свободна професия или дейност като самостоятелно заето лице по смисъла на тази разпоредба, не съответства на понятието „предприятие“, дефинирано в член 2, точка 10 от този регламент.

По втория въпрос

42 С втория си въпрос запитващата юрисдикция по същество иска да се установи дали член 3, параграф 1, трета алинея от Регламент 2015/848 трябва да се тълкува в смисъл, че за физическо лице, упражняващо свободна професия или дейност като самостоятелно заето лице, до доказване на противното може да се презумира, че центърът на основните му интереси се намира в основното му място на стопанска дейност, дори ако за тази дейност не са необходими никакви човешки ресурси или имуществени активи.

43 Както следва от член 3, параграф 1, първа алинея от Регламент 2015/848 при определяне на международната компетентност за образуване на производство по несъстоятелност общият критерий за привръзка е центърът на основните интереси на длъжника. В особения случай, когато длъжникът е физическо лице, което упражнява свободна професия или дейност като самостоятелно заето лице, член 3, параграф 1, трета алинея от този регламент предвижда оборима презумпция, съгласно която центърът на основните интереси е основното място на стопанска дейност на това лице.

44 На първо място Съдът постановява, че „центърът на основните интереси“ по смисъла на член 3, параграф 1 от Регламент 2015/848 трябва да се определи след цялостна преценка на всички обективни и проверими от трети лица критерии, по-конкретно от кредиторите, които могат да определят действителното място, където длъжникът обикновено управлява интересите си (вж. в този смисъл решение от 16 юли 2020 г., Novo Banco, C-253/19, EU:C:2020:585, т. 22).

45 От самия текст на член 3, параграф 1, първа алинея от Регламент 2015/848 следва, от една страна, че изложените съображения важат без разлика за всеки длъжник, независимо дали става въпрос за дружества, юридически лица или физически лица, и от друга страна, че като използва в тази разпоредба понятието „интереси“, намерението на законодателя на Съюза е било да обхване всички икономически дейности като цяло.

46 Така, на първо място, този общ критерий за привръзка при определяне на международната компетентност за образуването на производство по несъстоятелност, както и подходът, основан на обективни и проверими от третите лица критерии, който следва да се възприеме за неговото прилагане, следователно важат и за физическите лица, които упражняват свободна професия или дейност като самостоятелно заето лице (вж. в този смисъл решение от 16 юли 2020 г., Novo Banco, C-253/19, EU:C:2020:585, т. 23). Второ, с оглед на понятието „интереси“, възприето в член 3, параграф 1 от Регламент 2015/848, критериите, позволяващи да се определи центърът на основните интереси на физическо лице, са сходни, независимо дали това лице упражнява свободна професия, или дейност като самостоятелно заето лице, доколкото тези критерии се отнасят до икономическата дейност на последната категория лица.

47 Що се отнася обаче до физическо лице, което не упражнява свободна професия или дейност като самостоятелно заето лице, Съдът уточнява, че релевантните критерии за определяне на центъра на основните му интереси се отнасят до неговото икономическо положение, което съответства на мястото, където това лице управлява икономическите си интереси и където се получава и се разходва по-голямата част от неговите доходи, или мястото, където се намира по-голямата част от неговите активи (вж. в този смисъл решение от 16 юли 2020 г., Novo Banco, C-253/19, EU:C:2020:585, т. 24).

48 На второ място, що се отнася до оборимата презумпция, посочена в член 3, параграф 1, трета алинея от Регламент 2015/848, от самия текст на тази разпоредба във връзка с член 3, параграф 1, първа алинея от този регламент следва, че за физическо лице, което упражнява свободна професия или дейност като самостоятелно заето лице, до доказване на противното се презумира, че обикновено управлява интересите си в основното си място на стопанска дейност, тъй като съществува голяма вероятност това място да съответства на центъра на основните му интереси. Следователно, докато тази презумпция не бъде оборена, юрисдикциите на държавата членка, в която се намира това място на дейност, имат международна компетентност да образуват производство по несъстоятелност срещу посоченото физическо лице.

49 В това отношение сам по себе си фактът, че за свободната професия или дейността като самостоятелно заето лице на заинтересованото лице не са необходими никакви имуществени активи или човешки ресурси, не е достатъчен, за да се обори тази презумпция.

50 Всъщност, макар местонахождението на имуществените активи на длъжника или евентуалните човешки ресурси, използвани за упражняването на свободната професия или дейността като самостоятелно заето лице на заинтересованото лице, да представляват обективни и проверими от третите лица критерии, които следва да се вземат предвид при определяне на мястото, на което длъжникът обикновено управлява интересите си, посочената в предходната точка от настоящото решение презумпция при все това може да бъде оборена само след цялостна преценка на съвкупност от обективни и проверими от трети лица критерии (вж. в този смисъл решение от 16 юли 2020 г., Novo Banco, C-253/19, EU:C:2020:585, т. 28).

51 Освен това тази презумпция би била лишена от полезно действие, ако трябва да се тълкува в смисъл, че задължително изисква наличието на имуществени активи или човешки ресурси на основното място на стопанска дейност на заинтересованото лице. Всъщност, както по същество отбелязва Комисията в становището си, поради самото си естество свободната професия или дейността като самостоятелно заето лице може да се упражнява при липсата на такива имуществени активи или човешки ресурси, така че подобно изискване би изключило значителен брой лица, упражняващи такава професия или дейност, от приложното поле на посочената презумпция.

52 В случая от данните, предоставени от запитващата юрисдикция, е видно, че Landgericht Berlin (Областен съд Берлин) е констатирал, че в рамките на дейността си като самостоятелно заето лице в качеството си на председател на надзорния съвет на германско акционерно дружество длъжникът не е използвал никакви човешки ресурси и имуществени активи, нито на германска територия, нито на друго място.

53 Макар наличието на такива човешки ресурси или имуществени активи да не е решаващо за установяването на центъра на основните интереси на дадено лице, все пак компетентната юрисдикция следва да определи, като вземе предвид припомнените в точка 47 от настоящото решение критерии, местонахождението на центъра на основните интереси на длъжника, като вземе предвид всички обективни и проверими от третите лица обстоятелства, които се отнасят до икономическото положение на длъжника, по-специално като тези, които позволяват да се определи мястото, където това лице управлява икономическите си интереси и където се получава и разходва по-голямата част от неговите доходи.

54 С оглед на всички изложени по-горе съображения на втория въпрос следва да се отговори, че член 3, параграф 1, трета алинея от Регламент 2015/848 трябва да се тълкува в смисъл, че за физическо лице, упражняващо свободна професия или дейност като самостоятелно заето лице, до доказване на противното се презумира, че центърът на основните му интереси се намира в основното му място на стопанска дейност, дори когато за тази дейност не са необходими никакви човешки ресурси или имуществени активи.

По третия въпрос

55 Предвид отговора, предоставен на втория въпрос, не е необходимо да се отговаря на третия въпрос.

По съдебните разноски

56 С оглед на обстоятелството, че за страните по главното производство настоящото дело представлява отклонение от обичайния ход на производството пред запитващата юрисдикция, последната следва да се произнесе по съдебните разноски. Разходите, направени за представяне на становища пред Съда, различни от тези на посочените страни, не подлежат на възстановяване.

По изложените съображения Съдът (осми състав) реши:

1) Член 3, параграф 1, трета алинея от Регламент (ЕС) 2015/848 на Европейския парламент и на Съвета от 20 май 2015 година относно производството по несъстоятелност

трябва да се тълкува в смисъл, че

понятието „основно място на стопанска дейност“ на физическо лице, упражняващо свободна професия или дейност като самостоятелно заето лице по смисъла на тази разпоредба, не съответства на понятието „предприятие“, дефинирано в член 2, точка 10 от този регламент.

2) Член 3, параграф 1, трета алинея от Регламент 2015/848

трябва да се тълкува в смисъл, че

за физическо лице, упражняващо свободна професия или дейност като самостоятелно заето лице, до доказване на противното се презумира, че центърът

на основните му интереси се намира в основното му място на стопанска дейност, дори когато за тази дейност не са необходими никакви човешки ресурси или имуществени активи.

Подписи